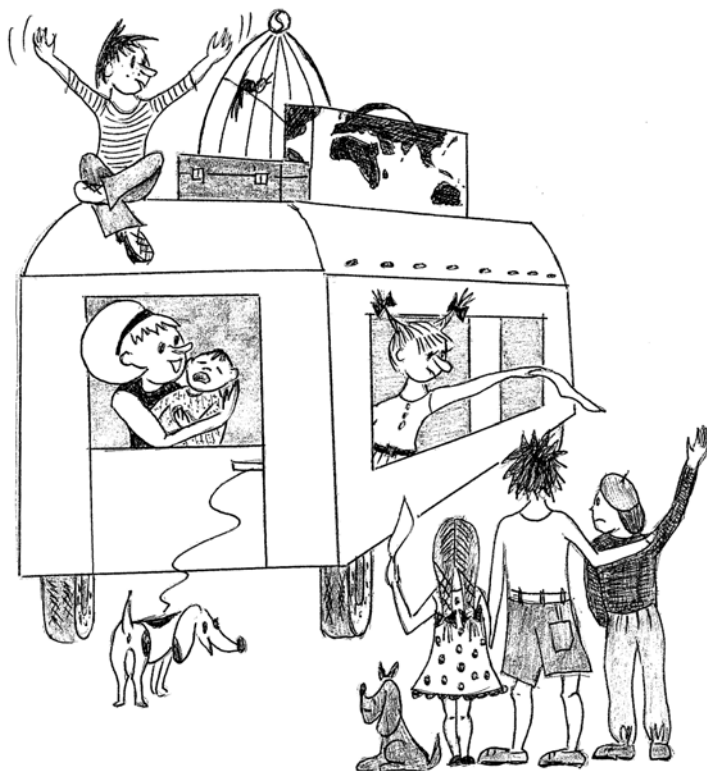


SRP

Sdružení
rodinných
příslušníků
zaměstnanců
MZV ČR



Zpravodaj č. 7, září 2012



Vážení čtenáři, kolegové a příznivci našeho sdružení,

v rukou držíte další číslo Zpravodaje SRP. Proč trvalo jeho vydání tak dlouho, ptáte se možná. Inu, stále se nám nedaří zvyšovat (ba ani udržet) členskou základnu SRP, a tak aktivních členů, kteří by mohli přispívat do Zpravodaje, se jaksi nedostává.

Členská základna je problém, který nás trápí v podstatě od počátku. Ráda bych zde zdůraznila, že členství ve sdružení nikoho nezavazuje k aktivitám pro sdružení (i když ty jsou samozřejmě radostně vítány). Členství ve sdružení je mj. výrazem přesvědčení, že rodinná politika je pro ministerstvo nesmírně důležitá a nemá být podceňována. Že přes pokroky, které se na

tomto poli odehrály (zde musím opravdu vyzdvihnout úsilí o vznik tzv. firemní školky), je stále co zlepšovat.

Přesto jsme pro vás snad opět připravili další poutavé a informativní čtení. Hlavním tématem jsou děti – jak vnímají odjezd do nového prostředí, změnu školy, přátel. Margarita Štěpánková napsala další pokračování o „Third Culture Kids (TCK)“. Některé děti se mohou stejně jako dospělí potýkat s tzv. kulturním šokem (více na str. 3), proto jsme sestavili seznam odborných pracovišť, na která se můžete obrátit pro radu. Někdo se však v zahraničí může cítit jako ryba ve vodě nebo snad jako chameleon v africké zahradě. O své zkušenosti TCK poeticky vypráví Václav Piňos.

Dočtete se také novinky o rozdílových zkouškách a firemní školce na MZV. Zakladatelka České školy bez hranic, Lucie Slavíková–Boucher získala cenu *Gratias Agit*, více na straně 2. Představíme vám i novou referentku pro rodinnou politiku – Vladimíru Kosičkovou.

Přejeme vám příjemné čtení a těšíme se na vaše ohlasy

Karolína Siegllová
Předsedkyně SRP

VE ZPRAVODAJI NAJDETE

Aktuálně...	2
Kulturní šok	3
Seznam odborných pedagogicko-psychologických pracovišť	5
Děti třetích kultur (3) – Jak psychicky zvládnout výjezd či přejezd	6
ANGLICKÝ KOUTEK, aneb čím se také zabývají naše děti, děti třetích kultur	7
Varšavská konference EUFASA	10
Hledá se nový zmocněnec SRP pro EUFASA	13
Česká škola bez hranic	14
Ze školních lavic	15
Rozdílové zkoušky	17
Jeden den v Mexiku	18
Okénko do Evropy	21
Ohlasy čtenářů	24
V příštím čísle Zpravodaje	24

Udělení cen Gratias Agit 2012

V červnu letošního roku, jako každoročně, udělil ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg dvanácti laureátům cenu Gratias Agit.

Tuto resortní cenu uděluje Ministerstvo zahraničních věcí již od roku 1997 za aktivity zaměřené na propagaci České republiky. Laureáty jsou čeští krajané, kteří žijí v zahraničí a šíří věhlas své rodné země, ale také přátelé České republiky a význačné osobnosti, které nezištně podporují přátelské vztahy mezi svými zeměmi a naší vlastí. Jsou mezi nimi bohemisté, překladatelé, vědci, podnikatelé, výtvarníci, hudebníci, spisovatelé, pedagogičtí pracovníci nebo sportovci.

Jednou z oceněných v letošním roce byla i paní MUDr. Lucie Slavíková-Boucher, zakladatelka České školy bez hranic a předsedkyně ČŠBH, o.s. Gratulujeme!

Paní Lucie Slavíková-Boucher byla od roku 2003 předsedkyní neziskového občanského sdružení Entract en France, v jehož rámci se začala věnovat zejména předškolnímu a posléze školnímu vzdělávání dětí, žijících ve smíšených česko-francouzských rodinách, s cílem podporovat výuku českého jazyka a českých reálií. Myšlenka České školy bez hranic, jak začala být tato iniciativa nazývána, se rozšířila i do dalších evropských zemí. Po Londýně, Berlíně, Bruselu, Curychu, Mnichově, Ženevě a Drážďanech se připojují další města a dnes se rozšiřuje i na další kontinenty (do Sydney, Baltimore, Los Angeles aj).

L. Slavíková-Boucher věnuje již téměř devět let myšlence Českých škol bez hranic veškerý volný čas a práci pro asociaci vykonává bezplatně a naprosto nezištně. V roce 2009 založila neziskové občanské sdružení Česká škola bez hranic, registrované v České



republice, které zastřešuje činnost všech Českých škol bez hranic ve světě. L. Slavíková-Boucher, jako jeho předsedkyně, věnuje mnoho úsilí jednání s

Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky ve snaze prosadit do školského zákona výuku českého jazyka a reálií pro

české děti žijící v cizině. Prosazuje názor, že je nezbytné podporovat výuku češtiny v zahraničí zvláště v současné době, kdy přichází na svět stále více dětí ve smíšených manželstvích a stále více Čechů odchází za prací a na kratší či delší dobu se usazuje ve světě. Chce svou činností motivovat zejména rodiče, aby rodný jazyk svých dětí podporovali. Za rozvíjení česko-francouzských vztahů v rámci České školy bez hranic byla L. Slavíková-Boucher v roce 2008 nominována na cenu Francouzsko-české obchodní komory.

Nová referentka pro rodinnou politiku na MZV

Od 1.8. 2012 je na odboru PERS nová referentka pro školní a rodinnou politiku, Ing. Vladimíra Kosičková. Kontakt: vladimira_kosickova@mzv.cz, tel.: 224 18 2147.

Péče o děti ve věku 1 – 6 let pro rodiny zaměstnanců MZV – „Firemní školka“

Nejpozději od 1.7.2013 by měla na MZV začít fungovat firemní školka pro děti zaměstnanců. Kapacita školky, která bude umístěna v areálu MZV, bude 25 dětí od 1 do 6 let. Provoz školky se předpokládá od 7.00 do 19.00 hodin. Počítá se s finanční spoluúčastí rodičů. O dalším vývoji vás budeme informovat.

Karolína Siegllová

KULTURNÍ ŠOK

Odjezd na delší dobu do zahraničí je patrně vždy ne-li obtížný, tak přinejmenším komplikovaný. I když je každý člověk jedinečný, při změně svého kulturního prostředí zažívají lidé velmi podobné pocity. Jejich zkoumání dokonce přineslo novou vědeckou kategorii – tzv. interkulturní psychologii. Možná, že někomu z nás může pomoci vědomí, že s podobnými problémy a pocity se nepotýkáme sami. Tento článek vám proto v krátkosti přináší pár informací o tzv. „kulturním šoku“, který jste sami možná taky zažili.

Ročně migrují za prací do jiných zemí milióny lidí. Jen velmi malá část z nich jsou však tzv. „expats“. Tento výraz (ze slova „expatriate – mimo vlast žijící lidé) označuje vysoce kvalifikované pracovníky, kteří dočasně žijí (často i s rodinou) a pracují v zahraničí. Mají určité společné znaky – vysokou odbornost a vzdělání, nadprůměrné příjmy, nadstandardní benefity, vyšší životní styl, jazykové problémy, bydlení v oblastech s vysokou koncentrací dalších expatů. Podobnou klasifikaci lze použít i u zaměstnanců MZV, působících v zahraničí.

Expati, diplomaté, ale i obyčejní pracovní migranti čelí v zahraničí kulturním odlišnostem, s kterými se ne každý vyrovnává snadno.

Lidé žijící ve stejném kulturním prostředí si velmi často neuvědomují, že určité normy chování a způsoby jednání jsou kulturně podmíněny. Považují je za univerzálně dané. Ve chvíli, kdy se ocitnou v kulturně odlišném prostředí, začnou zjišťovat, že to, co chápali jako všeobecně dané a závazné, je ve skutečnosti kulturně podmíněné.

I když každý prožívá adaptaci na nové kulturní prostředí individuálním způsobem, lze vyzorovat podobné pocity, kterými člověk prochází. Tento cyklus popsal antropolog Kalervo Oberg (1901 – 1973) a jako první použil termín „kulturní šok“.

Fáze kulturního šoku jsou podle K. Oberga:

1. **fáze líbánek** – nadšení z nového prostředí, fascinace exotičností, nekritický obdiv.
2. **fáze frustrace**, odcizení - po cca 4 – 6 týdnech pobytu v zahraničí si člověk začíná uvědomovat odlišnost kultury, nerozumí způsobům chování lidí kolem něj. Může se dostávat do trapných situací, aniž by tušil, co vlastně udělal špatně. Pociťuje stesk po domově, osamělost, depresi.

3. **fáze krize** – znechucení kulturou, ve které se ocitl, pociťuje vztek na lidi kolem sebe. Typické projevy této fáze jsou:
- únik – utíká před cizím prostředím, např. jí jen importované jídlo, sleduje jen své programy přes satelit, komunikuje jen s ostatními cizinci
 - odmítání – neustálá kritika a odmítání všeho z místní kultury, vše doma je lepší, čistší, lépe fungující. Někdy tyto soudy pronáší i před místními lidmi
 - izolace – vytvoření si vlastní subkultury, své vlastní země.

Někteří lidé se přes tuto fázi nikdy nedostanou

4. **fáze přizpůsobení se** – cca po 3 měsících dochází k úspěšnému zvládnutí krize. Člověk se začíná dobře orientovat v novém prostředí, děti se zaběhly ve škole, začíná rozumět jazyku dané země.
5. **návrat** – po návratu ze zahraničí většina lidí prožívá potíže podobné těm po příjezdu do cizí země. Okolí neví nic o věcech, které tam prožili a ani nemá zájem se o nich něco dozvědět. Jejich zkušenosti jsou často vnímány jako vychloubání. Navrátilci zase nemají přehled o novinkách ve své vlastní zemi (např. nové seriály, fotbalové utkání).

Jedinci, kteří úspěšně překonali fázi krize (fáze č.3) se začnou adaptovat (fáze č.4) na nové prostředí. Tento proces se člení do 5 stupňů:

- I. **zapojení** – emocionálně stabilní a příjemná fáze, kdy je člověk plně integrovaný do společnosti, ve které žije.
- II. **opouštění** – fáze, kdy se člověk dozvídá, že odjíždí na nové místo. Začíná se vnitřně připravovat na změnu. Tato fáze může být zdrojem velkých zmatků pro okolí i člověka samotného. Může při ní docházet k popření pocitů smutku, pocitům odmítnutí (budoucnost se plánuje již bez něho), relativizování „nedokončených záležitostí“, popření očekávání.
- III. **přesun** – období těsně po příjezdu na nové místo. Fáze zmatku a chaosu. Období velkého stresu. Dochází k pocitům nejistoty, snížené sebevědomí. Mnozí prožívají ztrátu statusu – nikdo neví, kdo jsme, jaká je naše minulost, schopnosti.
- IV. **vstupování** – období sice menšího zmatku, ale člověk je stále velmi citlivý a ostražitý k okolí. Okruh známých se však již rozšiřuje, v každodenních situacích se již lépe orientuje a člověk začíná mít naději, že je možné se znovu cítit dobře a jako doma.
- V. **znovuzapojení** – plné zapojení do společnosti. Člověk v ní má své místo, cítí se být její součástí.

Kulturní šok a děti

Adaptace na nové prostředí je u dětí poněkud odlišná. Navíc se liší i v závislosti na věku. Nejsnazší bývá přesun s dětmi do pěti let. Školáci již mají větší potíže adaptovat se na nové prostředí. U teenagerů bývá přesun do jiné země nejtěžší. Odpor ke změně může trvat i několik měsíců po příjezdu na nové místo.

Zásadní odlišnost mezi adaptací na nové prostředí mezi dětmi a dospělými je i v tom, že dospělí se orientují na budoucnost (stěhování, nová práce, nové bydlení) a děti na minulost (proč musíme odjet, proč ztratím kamarády, proč nebudeme bydlet doma).

Zda se dítě obtížně adaptuje na nové prostředí vám mohou napovědět některé varovné příznaky:

- dítě se izoluje od ostatních, i od rodiny
- je náladové, plachivé, vzteklé
- náhle se mu zhoršil prospěch

- je častěji nemocné
- ztrácí zájem o své koníčky
- projevuje se u něj nechutenství.

Pokud máte nějaké pochybnosti, obáváte se, jak přesun vaše děti zvládnou, nebo se objevily nějaké varovné příznaky obtížné adaptace, neváhejte se obrátit pro odbornou pomoc.

Karolína Siegllová

SEZNAM ODBORNÝCH PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÝCH PRACOVÍŠŤ

Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 1, 2 a 4

Francouzská 260/56
101 00 Praha-Vinohrady
+420 267 997 050
+420 224 228 403
<http://www.ppppraha.cz>

Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 5

Kuncova 1580/1
155 00 Praha-Stodůlky
+420 251 611 803
+420 251 613 572
oppp5@volny.cz
<http://www.oppp5.cz>

Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 3 a 9

Lucemburská 1856/40
130 00 Praha-Žižkov
+420 222 717 193
+420 222 714 077
<http://www.ppp3a9.cz>

Pedagogicko – psychologická poradna pro Prahu 6

Vokovická 32/3
160 00 Praha 6
+420 220 612 131
<http://ppp6.cz/>

Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 7 a 8

Glowackého 6/555
181 00 Praha 8
+420 286 585 191
poradna8@ppppraha7a8.cz
www.ppppraha7a8.cz



Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 10

Jabloňová 3141/30a

106 00 Praha 10 - Zahradní Město

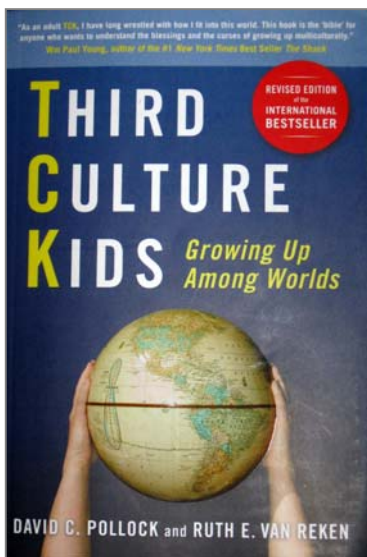
+420 272 651 082

+420 272 657 712

www.ppp10.eu

DĚTI TŘETÍCH KULTUR (3) – JAK PSYCHICKY ZVLÁDNOUT VÝJEZD ČI PŘEJEZD

Tento článek, stejně jako dva minulé, vychází z poznatků, závěrů a rad Davida C. Pollocka a Ruth E. Van Reken, autorů knihy Third Culture Kids. Growing Up Among Worlds, 2009 (Děti třetích kultur. Vyrůstat mezi různými světy.) Zaujala mě důležitá, plná emocí a starostí etapa našich výjezdů a přejezdů – samotný fyzický a psychický přechod ze země do země, z kultury do kultury. Přečodné stádium začíná už ve chvíli, kdy se dozvíme, že se skutečně budeme stěhovat. Předchozí naděje a spekulace, zda nám „vyjde“ první, druhá nebo třetí země uvedená v přihlášce na MZV, se najednou změní v jistotu a ocitáme se už prakticky na cestě, vstoupili jsme do období změn. Jsme jednou nohou doma, jednou nohou jinde a reálně neustále někde mezi.



Každý přechod má 5 jednotlivých fází: stále ještě fungování v běžném životě (v místě, odkud odjedeme), odjezd, změna, vstup do života jinde, znovuzapojení do běžného života (na novém místě). Každý člen rodiny si jimi projde a u každého se mohou projevovat jinak. Není to vždy jednoduché. My dospělí si většinou musíme poradit sami se svými problémy, dětem ovšem musíme aktivně pomáhat, aby na naše rozhodnutí nedoplácely. Jak?

Děti se mají dozvědět o odjezdu co nejdříve, aby měly dostatek času o něm přemýšlet, rozloučit se se všemi a se vším, koho a co mají rády. Uvědomit si, co jim život v místě, kde jsou, dal dobrého a vážit si toho. Projevit svoji přízeň přátelům a při odjezdu z domova i příbuzným, které dlouho nevidí. Je to proces uzavření jednoho životního období a přípravy na nové, proto je vhodné urovnat problémy a různé konflikty a odjet v dobrém. Rozloučení je potřebné nejen s lidmi, ale i s oblíbenými místy, hračkami, které si neodvezou, s domácími mazlíčky, pokud nepojedou také.

Postupně je začneme připravovat na budoucnost – budeme si s nimi povídat o novém místě, o zajímavostech, které nás tam čekají, o nové škole (o které jako rodiče už máme samozřejmě dost informací).

Nesmíme je zatěžovat starostmi, které s odjezdem máme, nebo obavami, které si z nějakého důvodu děláme – to jsou naše, dospělácké problémy, ne jejich. Ani bezbřehý optimismus a vychvalování budoucnosti a znevažování nechtutí loučit se nikomu nepomůžou – je třeba stát pevně na zemi a prožít si všechno, co na nás padne, pak se toho snáze zbavíme a nebude nás to stále podvědomě tížit.

Co pomůže při samotném stěhování a následné psychické i fyzické aklimatizaci?

- Vhodné jsou malé osobní talismany či předměty, které pro svého majitele mají příjemnou symboliku a které má rád – kniha, plyšák, šperk, kus oblečení, šátek, fotka... Jejich úkolem je udržovat v nás pocit, že současná přechodná chvíle je jen kousek našeho života, že je dočasná.
- Také není třeba s ničím zbytečně spěchat – když se v klidu budeme rozhlížet, všimát si věcí kolem sebe, žít v přítomnosti a netrápit se tím, co bylo a bude (protože jedno je pryč a druhé nám neuteče), neztratíme snadno svou vnitřní rovnováhu. V knize je pro to hezká rada: *Stop and smell the roses*. Zastavte se a přivoňte si k růžím, tj. všimněte si drobností a užívejte si je.
- V novém prostředí bývá užitečný rádce, průvodce, někdo, kdo vás do něj uvede a provede nováčka prvními dny a týdny, pomůže mu zdomácnět. Může to být jiný cizinec, který se tam už vyzná. Nebo vhodná cizojazyčná organizace či asociace. Program uvítání a zapojení nových žáků do místního společenství mívají i některé mezinárodní školy. Tato podpora pomáhá překonat podvědomé obavy a nejistotu.
- Důležité je neuzavřít se do sebe a nesnažit se „jen to přežít ve zdraví,“ ale otevřít se novému, radovat se z hezkého a příjemného. Budou-li se tak chovat rodiče, budou takové i jejich děti. Znovu citát: *Kamkoliv přijedete, vybalte si – fyzicky i psychicky – a zasadte třeba strom... Žijte současností.*

Co ještě přispívá k překonání změn a vzdálenosti od širší rodiny? Poznávání zemí a míst cestou tam i zpět. Poznání země, ve které jste na delší dobu, jejich tradic, dějin, lidí, přírody. Pěstování rodinných vztahů – domov je především místem v srdci. Udržování rodinných zvyků a tradic. Sblížení se s lidmi v místě pobytu, vytvoření jakési rozšířené rodiny s nimi. Pěstování vztahů s pravou rodinou – korespondence, internetový chat, návštěvy příbuzných u vás. Navazování pevných přátelství, která překonají i odloučení. Pravidelný návrat (o prázdninách, mezi přejezdy) do stejného domu, bytu, místa – udržuje to pocit zakotvení a stále jistoty.

Jistě mají všichni z nás, kteří těmto problémům čelí, vlastní příběhy, různá řešení, všelijaké zkušenosti. Pouchme se z prožitého, přiberme i poznání ostatních stejně „postížených“ – a zvládneme všechno s úsměvem a nadhledem. Šťastnou cestu!

Margarita Štěpánková

ANGLICKÝ KOUTEK, ANEB ČÍM SE TAKÉ ZABÝVAJÍ NAŠE DĚTI, DĚTI TŘETÍCH KULTUR

Někdo se v zahraničí může cítit jako ryba ve vodě nebo snad jako chameleon v africké zahradě...

O své zkušenosti vypráví Václav (Gabriel) Piňos (nar. 1991)

Zahraněční pobyty: 1996-2000 Kapské Město, 2000-03 Ulánbátar, 2004-07 Canberra, 2007-09 Tirana.)

The chameleon's real colour

Chameleoni v naší zahradě v Africe bývávali brčálově zelení. This first sentence I write in Czech, because in the beginning – as far back to the beginning as I can trace – there was the Czech word. I also include in it a garden, because prose beginnings

cannot but refer to Genesis, and this necessary debt it is pointless to repress. I include in it Africa because that, also, is a beginning: an evolutionary one – though of course, positing beginnings in evolution is tricky. Leaving Lucy aside, Africa is also a private beginning for me, in which Egyptian heat, the clicking of geckoes and a rather

traumatic memory of being dunked into the Nile is replaced with more coherent images associated with Cape Town. I include the chameleons because they were there and the green colour because that is the colour they used to be; and the imperfective aspect, because they were not always that colour.

Of course, the chameleon is the point. I was recently asked if I would be interested, which I was, in writing an article about that particular subspecies of this insectivore into which I count myself. To quote verbatim, my article was to be “o zkušenosti “dítěte” v zahraničí” and by way of prompt, there followed glosses referring to “tzv. kulturním chameleonství”. What emerged from these glosses was a patchwork creature like a quilt which, appropriately gendered neuter, hung in Czech suspended in English brackets. Not even its status as a “chameleon” seemed uncontentious. It was called one but, like the letters of the abbreviated qualifier “tzv.”, there were traits which seem to have been elided from the name. Its frame, alliterating so typically on the quaint Slavic “z”, suggested on the left hand testing and trial, on the right hand then a creature located beyond the pale of Czech national borders. The experience, of course, is meant to test the “dítě”, but the very demand for an article like this suggests that we worry that this “dítě” might test us: might disregard the borders which once kept it safely in, then safely out, and might import back in influences which its peers might fail to deal with. But like all things threatening, it is also enriching. The two go hand in hand. Why is it either?

The chameleon is, of course, uncontainable. They go from lime-green to sand-paper red, though they take their time about it, and often look ugly and conspicuous in-between; but once changed, there is no guarantee they won't change to yellow when the mood next takes them. Part of the issue with considering what has come to be called the “third culture kids” is the diversity within the group. Taxonomy has its limits and these are challenged here. “We” come in all kinds of shapes and sizes and

above all, colours, and these are dictated as much by the fact that “we” start our “careers” at different ages and are taken to different places as by the fags of personal disposition, wherever those come from. Every “kid” is thus in a sense unique, but the influences which contribute to its uniqueness are common to the class. The class, in other words, is a non-class, constructed precisely on the grounds of diverging from communities more easy to categorize in cultural terms. Of course, there are common factors, given by the dynamics of a family prepared to travel as much as by frequent deracination; but I flatter myself that as a menagerie, we make a proper mess.

Given this, talking about my experience is effectively meaningless to someone wanting to find out whether their little girl will turn pink with green spots, or whether she will sprout a horny dorsal structure tinged with blue, once she is moved to Australia. After three years spent in there, I can with confidence say that the effect on me was pink rather than blue, but what will happen to little Joanna I cannot guarantee. The category of the TCK is too broad to be very meaningful: my pink I account for by a suggestive purple shade that I had been enjoying some time before my departure to the Antipodes^[1]; but if Joanna is at present canary yellow, it's really beyond me to guess what will happen to her in the Australian climate.

The amount of TCKs is, of course, growing and even those who do not have the privilege of travelling have their second culture brought home to them by 20th Century Fox and New Line Cinema, on the basis of which they can effectively begin to synthesize new and unique combinations of third, fourth, and fifth cultures, to any power, without so much as a second thought. Sitting in that very excellent café adjacent to Cinema City Flora and watching the chameleons pour in and out, you would be surprised to find what shades the dark room and the screen can paint them with. In Europe, a notorious mess of a melting-pot to

begin with, I would protest that this is nothing new in the first place, though we take our Eastern cousins badly enough. If the ambulatory child is in some sense unique, I am tempted to say this is because she or he is cast as such. (If you make too much of it you will raise an insufferable egotist.) Nobody today will be surprised to hear that for TCKs, keeping in touch is never a really meaningful option – their peers become different individuals, at low ages particularly, within a negligible space of time: any Czech kid which ever moved from Pisárky to Komárovy knows this.

Originally, I was tempted to write about the TCK's moral development, had, in fact, even penned a draft to that effect: but finding it too incriminating upon re-reading, I had to scrap this: and have harbored in one of the more innocuous and more amusing topics opened up by being a chameleon – a topic I began with, for that matter, when I recalled my boggle-eyed cousins preying on flies in a tongue quite foreign to their sticky, whip-like own. If you do insist on taking Joanna to Australia, I suggest you refer to the Sapir-Whorf hypothesis. Little Joanna's thinking will develop along lines quite foreign to your own: particularly if you have not as yet linguistically contaminated her. When Joanna comes back from Australia, sunburned, hopefully whole and no longer so little, her grandparents, should these still be living (she will think them quaint people, no doubt, and not quite understand why they remain implicated in her life when their input is so minimal) – these grandparents, then, will remark on the fact that she doesn't speak Czech. They may even find this troubling.

In order to assuage their doubts, “we” often go through the motions. Joanna will recite *Mateřídouško vlasti naší milé* flawlessly, and obtain a one-star for her annual Czech exam. In everyday parlance she will be no worse at the language, with all her Latinate vocabulary and English grammar, than most Czechs today; but you will not for the life of her convince the girl

that Czech, quaint though it is and sometimes beautiful, is a practical or even a seriously practicable language. Her real name is Jana actually, but you are already losing control of her, for finding her name ludicrous along with her Australian peers, she has taken her name into her own hands. Should this suddenly nameless creature be kept under sufficiently close discipline, you will persuade her to retain Czech for home use while abroad: hence also her embarrassment when she returns and finds all of her compatriots wearing their home language in public. She will think it indecent, as indeed it is. That embarrassment will be followed by another when she finally gives up explaining a thing to you in Czech, finding that the grammar of that language does not cater to semantic exigencies. (She will criticize your accent when you reply, but if you persevere, she will improve you boundlessly.) Eventually, of course, she may give up on the language altogether. It will be something of a pity, but for her inadvertently and continually bilingual mind the world will be made much easier when she ceases to feel like a fool.

So much for Joanna's present. Concerning her future, there is of course the question of Wanderlust, another term I don't find particularly meaningful in this connection. Her quilt-like nature is infinitely too complex to ascribe individual shades and scraps of colour to specific sources and causes. A place with mounting years will become unbearable to her: but might that not be the migratory Lucy in her speaking as much as the effete chameleon from whom civilization has bleached the real colour?

CODA. The chameleon never had any colour before civilization decreed that its colour should be changeable; but that is no surprise, I think. More interesting than little Joanna is the World War Pilot who, now in his upper nineties, speaks a hybrid tongue of English, Czech, German, Polish and Portuguese. You will meet him in Brisbane and drive away (for in Australia you are always driving) probably speaking this language yourself. Catching a glimpse

of yourself in the rear-facing mirror you may find your face an unusual colour underneath the sunburn. You ought not be disconcerted enough to crash upon discovering this, though you may want to sigh knowingly, as Australians often do. You will know that the chameleon is YOU.

[1] Here, of course, is a limitation to the metaphor of the chameleon: the TCK's 'colours'

are layered one over the other and the second, yellow culture will of necessity appear green if the first culture was blue. "We" have a history of cultures the items in which are not erasable. Little Joanna's parents are advised to sit down to a piece of paper and borrow her crayons: you will be surprised by the shades mixing can produce. They could also do worse than asking Joanna which shades she likes herself.

VARŠAVSKÁ KONFERENCE EUFASA

Martina Lazarová

28. konference EUFASA (European Union Foreign Affairs Spouses, Partners and



Katarzyna Braiter

Family Association) se uskutečnila ve Varšavě ve dnech 13.-15. května 2012. Hostitelskou asociací byla polská SRDRP, jejíž členka Katarzyna Braiter byla v tom čase aktuální prezidentkou EUFASA. Varšavské konference se za SRP zúčastnila Michaela Sechterová, manželka českého velvyslance v Polsku. Velvyslanec Jan Sechter byl hostitelem číše vína, na níž v předvečer konference delegáty tradičně zve jeden z velvyslanců působících v dané zemi. Manželům Sechterovým, jakož i celému ZÚ Varšava tímto upřímně děkujeme.

Letošní konference se poprvé zúčastnila delegátky nově založené lotyšské asociace. SRP patřil k těm, kdo lotyšským kolegyním poskytoval praktické rady a zkušenosti. Týkaly se procesu registrace asociace, jejího oficiálního akceptování ze strany MZV a členství v EUFASA.

Hlavními tématy varšavské konference byly: EUFASA Welcome Team; Oficiální status doprovázejících rodičů; Komunikace mezi asociacemi a MZV; Spolupráce s privátním sektorem.

EUFASA Welcome Team

Projekt navazuje na iniciativu německé asociace prezentované již vloni v Budapešti. Cílem je vytvoření malých nezávislých týmů na všech destinacích, především však v mimoevropských, které by nově přicházejícím rodinám z členských zemí EUFASA pomáhaly s řešením praktických problémů: školy, lékařská péče, hledání zaměstnání pro doprovázející partnery a podobně. Členy pracovní skupiny byly: Německo (vedoucí), ČR, Finsko, Francie, Itálie, Nizozemí a Portugalsko.

Úkolem EUFASA je nastartování nového systému, vytvoření jednoduchých a přehledných pravidel pro fungování místních týmů a poskytnutí komunikačního prostoru na svých veřejných webových stránkách www.eufasa.org. Samostatně fungující lokální koordinační týmy by na webové stránky EUFASA vkládaly užitečné informace, jako

například detailní „post report“ z dané destinace a kontakt na vedoucího místního teamu. Pilotní projekty prozatím běží v Budapešti, Buenos Aires, Dublinu a Lisabonu.

Je důležité, aby národní asociace informovaly své členy o tomto společném evropském projektu a motivovaly je k práci v lokálních teamech. Má-li kdokoliv z čtenářů zpravodaje zájem o více informací, může se obrátit na autorku tohoto článku na její mailové adrese: lazarmartina@yahoo.com.



Michaela Sechterová (třetí zprava)

Oficiální status doprovázejících rodičů

Rozpracování tohoto tématu zvolila pro konferenci ve Varšavě přímo polská asociace. Pracovní skupinu, kterou pak vedla ČR, tvořily Polsko, Maďarsko a Francie. Dotazník, na nějž odpovědělo celkem 24 asociací ukázal, že péče o stárnoucí rodiče vyslaných pracovníků a jejich partnerů je rostoucím problémem ve všech diplomatických sborech. 11 asociací uvedlo, že jejich MZV rodiče jako doprovázející partnery neakceptuje a rodiny musí hledat individuální řešení. V devíti zemích (Francie, Německo, Řecko, Itálie, Litva, Polsko, Portugalsko, Španělsko, Spojené království) MZV rodiče jako doprovázející osoby akceptuje, ve většině z nich je to však pouze v případě, že rodiče jsou na svých dospělých dětech prokazatelně závislí a/nebo s nimi sdílejí společnou domácnost. Ve čtyřech případech (Itálie, Litva, Polsko, Španělsko) jsou tyto prokazatelně závislí doprovázející rodiče zahrnuti i do zdravotního pojištění vyslaného pracovníka.

Zpráva uvádí příklady ze tří zemí, které mohou posloužit jako inspirace pro ostatní. Ve Francii MZV akceptuje rodiče vyslaného pracovníka anebo jeho partnera jako další doprovázející osobu v případě, že mají společné bydliště a tudíž jsou považováni za osoby závislé. Tito rodiče mohou obdržet diplomatický pas, mají nárok na proplacení cestovních nákladů při výjezdu a návratu z postu. Nemohou však profitovat ze zdravotního pojištění vyslaného pracovníka a MZV rodinám proto doporučuje uzavřít soukromé mezinárodní zdravotní pojištění.

Obdobně funguje systém i v Litvě, kde však vyslaný pracovník anebo jeho partner musí být zákonně stanoveným opatrovníkem nebo poručníkem doprovázejících rodičů, případně jiných příbuzných (např. dětí) bez ohledu na věk. Těmto doprovázejícím osobám pak může být vydán diplomatický pas a profitují ze systému zdravotního pojištění stejně jako všichni ostatní členové rodiny vyslaného pracovníka.

Poněkud jinou cestou se vydalo Německo. Poskytuje všem státním úředníkům (tedy nejenom zaměstnancům MZV) nárok na 10 dní neplaceného volna, po které můžou v naléhavých případech (doložených lékařskou zprávou) pečovat o své příbuzné. Je-li zapotřebí dlouhodobé péče, má státní úředník nárok až na 6 měsíců neplaceného volna a po tuto dobu mu stát hradí sociální pojištění. Zvlášťi situace diplomatů je zohledněná tím, že vyslaní pracovníci a jejich partneři a děti mají nárok na proplacení cestovních nákladů při naléhavé návštěvě vážně nemocných nejbližších příbuzných, jakož i v případě pohřbu.

Komunikace mezi asociacemi a MZV

Pracovní skupina pod vedením Rakouska si dala za cíl přispět svou prezentací ke zefektivnění spolupráce mezi asociacemi a MZV. Z odpovědí na dotazník vyplynulo, že většina asociací komunikuje s MZV prostřednictvím Family Officer, přičemž s výše postavenými zástupci MZV (ministr, generální sekretář) se setkávají přibližně jednou ročně. S řediteli odborů, především pak s ředitelem odboru Lidských zdrojů, se setkávají podle potřeby při řešení aktuálních problémů. Některé asociace jsou v kontaktu i se zástupci odborů. Většina asociací dostává prostor k prezentování své činnosti na konferenci titulářů, jakož i při předvýjezdovém školení pro doprovázející partnery.

Jako zvláště podnětný byl uveden český model, kde prezidentka asociace působí na částečný úvazek na personálním odboru a její oficiální postavení je garantováno smlouvou mezi MZV a SRP. Díky tomu se podílí na přípravě, či připomínkování interních dokumentů MZV týkajících se rodinné politiky a s ní souvisejících témat.



Zajímavé bylo hodnocení kvality vztahů a spolupráce ze strany asociací. Dvě z celkového počtu 19 asociací označilo tyto vztahy za vynikající, 5 za velmi dobré, 10 za dobré, žádná za špatné a 2 za velmi špatné. Pro ilustraci byly uvedeny i konkrétní komentáře některých asociací: „Vztahy s MZV jsou dobré, protože od něho nic nepožadujeme.“, „Přátelské, nápomocné, ale značně omezené...“ , „Zlepšující se krok za krokem“, „Mizerné...“.

Zpráva v závěru uvádí několik doporučení pro zlepšení oboustranných vztahů. Prvním a nejdůležitějším je Smlouva o spolupráci mezi MZV a asociací, resp. memorandum. Tento dokument mají například: ČR, Estonsko, Francie, Maďarsko a Polsko. Dalším důležitým doporučením je plný přístup asociace k intranetu MZV a pravidelné schůzky výboru asociace s vedoucími pracovníky MZV na všech úrovních (samozřejmě ne se všemi stejně často). Autorky zprávy rovněž doporučují asociacím, aby usilovaly o pravidelnou a institucionalizovanou výměnu informací s MZV, o možnost účastnit se rozhodnutí týkajících se rodinné politiky a připomínají důležitost vlastního marketingu asociace.



Daniela Lauer

Spolupráce s privátním sektorem

Pracovní skupinu tvořily asociace z Francie, Itálie a Portugalska. Jejich prezentace se zaměřila na změny a úspěchy dosažené od loňské konference v Budapešti. K nejběžnějším krokům, které národní asociace podnikají, patří navázání partnerství s některou z renomovaných agentur zprostředkujících zaměstnání. Jejich služeb pak mohou doprovázející partneři využít při hledání zaměstnání jak na postu v zahraničí, tak i při návratu do vlasti. Francouzská asociace kromě toho vloni na podzim zorganizovala dva odborné semináře na téma „Jak začít s podnikáním?“, resp. „Jak se stát samozaměstnavatelem?“

Příští konference EUFASA se uskuteční v květnu 2013 v Bernu. Půjde o konferenci průlomovou, protože ji poprvé zorganizuje asociace z nečlenské země EU. Předsednictví EUFASA převzala od 1. července Daniela Lauer ze švýcarské ACF/VEEDA. Hlavním tématem bernské konference bude „Zaměstnání“, pokračovat bude i projekt „EUFASA Welcome Team“.

HLEDÁ SE NOVÝ ZMOCNĚNĚC SRP PRO EUFASA

Po šesti letech v této funkci bych ráda v průběhu následujících měsíců zaškolila svou nástupkyni, či nástupce, který by pak počátkem července 2013 definitivně převzal celou agendu.

EUFASA je celoevropskou organizací sdružující národní asociace jakou je i český SRP. Úkolem národního zmocněnce je komunikace s ostatními asociacemi prostřednictvím webových stránek EUFASA a účast na každoroční konferenci. Kromě běžné výměny informací je vhodné zapojovat se do činnosti pracovních skupin připravujících zprávy pro konferenci. Vzhledem k tomu, že veškerá komunikace probíhá výhradně v angličtině, je potřebná znalost angličtiny odpovídající alespoň zkoušce 3. stupně na Diplomatické akademii.

Práce zmocněnce pro EUFASA je cenná především tím, že pomáhá získat přehled o situaci v ostatních zemích, o tom, co kde funguje a co se naopak neosvědčilo. Není podmínkou, aby zmocněnec pro EUFASA byl po dobu výkonu své funkce na domácím postu v Praze. S ohledem na nutnost jeho účasti na každoroční konferenci je však vhodné, aby pobýval někde v Evropě.

Prosím případné zájemce, aby mi napsali na mailovou adresu lazarmartina@yahoo.com. Ráda poskytnu bližší informace.

Martina Lazarová

ČESKÁ ŠKOLA BEZ HRANIC

Co je nového?

27. 8. 2012 se v Toskánském paláci v Praze konalo již **IV. společné setkání zástupců ČŠBH** pod záštitou ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga.

Na setkání přijelo z celého světa 110 účastníků, kteří se o výuku češtiny pro děti za hranicemi naší země zajímají, nebo ji již v Českých školách bez hranic a jim podobných výukových centrech realizují; dále se zúčastnili zástupci Ministerstva zahraničních věcí, školství, Senátu a Poslanecké sněmovny.

Druhý den, 28. 8. 2012, pak proběhla metodická školení pro učitele těchto škol – v Domu zahraničních služeb seminář pro zájemce o založení české školy v zahraničí), v Knihovně V. Havla (Kritické myšlení – Myšlení všemi smysly) a na Základní škole Nedvědovo náměstí v Praze 4 (Metoda splyvavého čtení Sfumato a její aplikace pro potřeby bilingvních dětí).



Hlavní body konference:

- Česká škola bez hranic se rozšířila na území USA, v průběhu loňského školního roku se do sítě spolupracujících škol přidalo 6 škol na západním pobřeží, 2 na pobřeží východním, svoji činnost zahájí školy v texaském Dallasu a v Chicagu. Počty žáků se v těchto školách pohybují od 15 do 70. V červnu tohoto roku se uskutečnilo 1. setkání zájemců o výuku češtiny pro děti na území USA a Kanady v Českém centru v New Yorku, 2. ročník je naplánovaný na 15. – 16. června 2013 do Chicaga.
- Z dalších míst v Evropě a ve světě zájem projeví a školy se chystají založit Češi v Madridu, Istanbulu, Miláně, Stuttgartu, Leptokárii a Káhiře, do sítě spolupracujících škol se též přidaly novozélandský Wellington a Buenos Aires. Do evropských poboček ČŠBH dochází celkem 500 žáků.

- **Stránka legislativní:**
 - o Novela školského zákona, platná od 1. ledna 2012, zrušila povinnost skládat rozdílové zkoušky pro všechny žáky, občany ČR, žijící v zahraničí.
 - o Prováděcí vyhláška této novely zavedla pojem „poskytovatele vzdělání v zahraničí“, kterým jsou např. České školy bez hranic, čímž de facto uznala jejich výuku. Na základě této novely budou jednotlivé ČŠBH podepisovat smlouvu o poskytování vzdělání s MŠMT ČR. Její text je právě diskutován.
 - o Zákon ale zachoval povinnost zápisu do kmenové školy, který řadě rodin v zahraničí nevyhovuje a jen malé procento ji skutečně respektuje. Občanské sdružení Česká škola bez hranic se snaží o zrušení této povinnosti a zachování pouze její možnosti – tedy o přizpůsobení zákona potřebám občanů ČR v zahraničí.
 - o V letošním roce bylo pro MŠMT ČR poprvé možné (úpravou vládního usnesení) poskytnout peníze školám v zahraničí formou finančního daru, nikoliv zakoupením učebních pomůcek.
- **Na setkání bylo dále konstatováno, že**
 - o České školy bez hranic nejen zajišťují v zahraničí výuku češtiny a českých reálií, ale jsou zároveň zdrojem vědění dotýkající se problematiky bilingvní výchovy, vyrůstání dětí v několikajazyčném prostředí. Na jejich půdě vznikla řada bakalářských a magisterských prací, jejich zkušenosti jsou již využívány k realizaci evropského projektu Heuropa! (vytváření interaktivních výukových materiálů pro bilingvní děti), ale mohly by být jistě použity i jinde, například při vyvíjení vzdělávacích programů v příhraničních oblastech naší země.
 - o České školy bez hranic, tedy jejich žáci - převážně (95%) občané ČR, plní povinnou školní docházku, potřebují pro svoji existenci systematickou finanční podporu ze strany českého státu. Prozatím jsou všechny finance poskytovány formou grantů, nejedná se tedy o příjem, s kterým by školy mohly ve svých rozpočtech počítat.



V. mezinárodní konference zástupců ČŠBH se uskuteční 5.– 6. 8. 2013 opět v Toskánském paláci v Praze.

www.csbh.cz
csbh@csbh.cz

MUDr. Lucie Boucher-Slavíková

ZE ŠKOLNÍCH LAVIC

*V této rubrice přinášíme zajímavé informace především rodičům dětí, které se chystají na studium v zahraničí nebo naopak se vracejí ze zahraničního pobytu a hledají vhodné studium v Čechách, nebo i další zkušenosti a informace týkající se dětí a škol vůbec. Dnes zveřejňujeme článek paní **Lucie Kellnerové Kalvachové**.*

In English, please

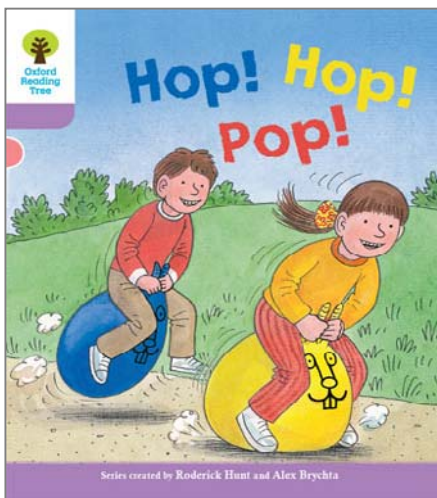
Máme za sebou první rok v mezinárodní škole v angličtině. Náš prvňáček uměl na začátku jen pár slov a k problému přistoupil s důslednou pasivní rezistencí. Teď má angličtinu skoro nejradši, i když pořád ve velkém odstupu za tělocvikem (americké matky podobných dětí tomu říkají: *they are more physical, you know*). Sledovala jsem s velkým zaujetím, jakými metodami angličtinářky pracují. A dávám dál pár poznatků, které se můžou hodit každému rodičovi.

Škola učí hlavně děti ze smíšených a kočovnických rodin (tady v Norsku je jich hodně z ropné sféry). Pro všechny žáčky, co v angličtině nejsou doma, mají program **EAL – English as additional language**. Běží paralelně s normálním vyučováním a děti jsou do něj vytahovány napříč třídami podle individuálních potřeb. Neměly by přitom být ošizeny o předměty, kde to můžou naplno rozbalit i bez jazyka, jako je tělocvik, hudební výchova apod.

Na začátku roku jsme dostali varování, abychom v zápalu pro angličtinu své děti nepřestali rozvíjet v mateřském jazyce. Platí prý, že čím bohatší jsou schopnosti v jednom jazyce, tím rychleji a lépe se osvojují jazyky další. Takže máme hodně čist svoje knížky a říkadla, hodně si hrát se slovy, nechat si od dětí vyprávět a vysvětlovat.

Důležité je také vědět, že v úplných začátcích mohou být mezi dětmi obrovské rozdíly v přístupu k cizímu jazyku. Některé začínají komunikovat už po pár hodinách, jiné se cizímu jazyku brání, vůbec není neobvyklé vztekání, pláč nebo zaryté mlčení. Může se stát, že „to nejde“ skoro celý školní rok a pak najednou před prázdninami se dítě rozmluví v celých větách. Nejčastěji prý ale k prolomení komunikační bariéry dochází kolem vánoc. Angličtinářky z naší školy se shodly, že rozdílů jsou patrné i podle národností (i když samozřejmě ne jednoznačně) – rychlý začátek prý mívají velmi často japonské děti, s nejjazřejším odporem se prý setkaly u Finů.

Ve výuce angličtiny se, pokud mohou pozorovat, se nejde po gramatických jevech (*What is it? Is it your car? No, it is my grandpa.*), ale po okamžité upotřebitelnosti –



takže zpočátku při hodinách hodně malovali a hráli hodně her, kde vystačili jen s pár úplně jednoduchými frázemi – *sit down, come here, your turn, here, now* apod. První výraz, se kterým se Matouš sám od sebe pochlubil, byl „cheese touch“ – to je něco jako „máš babu“, ale zároveň to znamená, že se chycenému předává hutný sýrový smrádek (ale to myslím nehráli při hodině).

Paralelně s těmihle základními frázemi (výkřiky spíše než větami) učitelky neustále komentovaly a popisovaly dění v plnohodnotných rozvitých větách: *Yes, you are drawing a car now and it is a fantastic red racing car, perhaps you have seen a car like that in a movie, haven't you?*

Bezvadná pomůcka je **Oxford Reading Tree** - nekonečná edice miniknižek pro předškoláky a začínající čtenáře. Ty začátečnické mívají 12-16 stránek. Úplně první sada je beze slov – kreslené příběhy sympatické rodiny se třemi dětmi a pjskem. Potom se přidají jednoduché situační fráze – třeba o tom, že se koná bazar, děti chtějí pomáhat, ale vždycky to skončí malérem – takže se na několika dvoustránkách

s legračními ilustracemi zopakuje: *Can we help? Yes you can! Oh, NO!*

Na téhle edici je bezvadné, že vytváří napětí, děti chtějí vědět, jak to bude dál – něco napoví obrázky, ale zbytek je zapotřebí získat z textu, který je tak jednoduchý, aby ho dítě zvládlo – nejdřív pochopit v angličtině a pak i samo přečíst.

Hebně se mluví o tom, že má dojít k tzv. total immersion – úplnému ponoření do nového jazyka, aby si děti nenavykly samy sebe klopotně překládat, ale rovnou aby jim pro každou situaci naskočila správná fráze, tedy idiomatické vyjadřování. Já ale myslím, že „překládání“ z jazyka do jazyka je velká radost, takže to leckdy děláme – zvlášť když narazíme na nějaké legrační slovo. Vyrobili jsme si taky ty obecně spíš zatracované kartičky s obrázky a učili se podle nich slovíčka a taky se nám to osvědčilo.

Zkusili jsme různé **výukové weby** – třeba British Councilu, ale nejlepší ohlas mělo You Tube s písničkami – brali jsme co nejjednodušší a pouštěli jsme si je v různých verzích. Favorit byl dlouho *Five little monkeys jumping on the bed*. Dneska se pomalu prokousáváme ke *Cool Tunes for Kids* by Eric Herman.

Moc se nám líbila také série animovaných filmů Leap Frog – první díl, *Talking Letters* je o jednotlivých písmenkách, druhý díl *Talking Words* je o skládání jednoslabičných slov, třetí díl *Talking Story Book* je o plynulém čtení celých vět. Každý díl trvá asi 40 minut a všechny se dají najít na YouTube.

Tak takhle to vedem. Podle našeho



EAL department trvá plně osvojení cizího jazyka (při intenzivním kontaktu jako je ten ve škole) 4-7 let. Jsme teprve na začátku, ale začátek je základ. Třeba se vám některý z tipů, které se nám osvědčily, taky bude hodit.

ROZDÍLOVÉ ZKOUŠKY

1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 472/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Ve věci plnění povinné školní docházky v zahraničí přináší novelizace zásadní změnu. Ruší se povinnost rozdílových zkoušek. Nově je naopak stanovena možnost zkoušku na kmenové škole vykonat, pokud o to zákonný zástupce školu požádá.

Nebude-li zkoušky žák vykonávat, doloží zákonný zástupce plnění povinné školní docházky způsobem, který stanoví prováděcí právní předpis – novelizovaná *Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky*.

Připomínáme také, že podle odst. 4 §36 školského zákona je zákonný zástupce povinen přihlásit dítě k povinné školní docházce, a to v době od 15. ledna do 15. února (tedy v těchto dnech) kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Zapsání dítěte k povinné školní docházce v ČR je nezbytnou podmínkou k udělení souhlasu s úhradou školného v zahraničí

Některé školy však při komunikaci s rodiči trvají na povinných zkouškách a odvolávají se na uvedenou vyhlášku. PERS se proto obrátil na MŠMT, konkrétně na zpracovatele zákona i vyhlášky Mgr. Svatopluka Pohorelého z odboru předškolního,

základního a základního uměleckého vzdělávání (pohorely@msmt.cz) a dostal tyto jednoznačné odpovědi:

Jsou rozdílové zkoušky opravdu nepovinné, jestliže prováděcí vyhláška ještě nebyla novelizována?

Zkoušky již povinné nejsou, protože novela školského zákona je s platností od 1.1.2012 zrušila. Nic na tom nemění skutečnost, že dosud není upravená prováděcí vyhláška. Pokud školy informovaly jinak, je to chybná informace.

Bude možné požádat školu např. jen o vyzkoušení z češtiny, i když v daném roce by v minulém systému byla povinná i zkouška z dějepisu nebo vlastivědy?

Ne, to nebude možné. Buď žádná zkouška, nebo čeština a dějepis a zeměpis ČR (nebo vlastivěda na 1. stupni) současně.

Jak to je s žákem, který dokončuje povinnou školní docházku v zahraničí (v ČR je tedy v 9. třídě)? Pokud by žák nedělal zkoušky, pak nebude mít vysvědčení, a tedy žádný doklad o ukončení povinné školní docházky.

V tomto případě žák české vysvědčení nedostane a plnění docházky prokazuje vysvědčením ze školy v zahraničí, stejně jako jím prokazuje dosažené vzdělání.

Pro doplnění ještě sdělujeme, že rozdílové zkoušky na kmenové škole zůstávají povinné v případě, že žák, občan ČR, navštěvuje v ČR mezinárodní školu (s výjimkou Francouzského lycea v Praze, kde platí zvláštní ujednání). Jde tedy o případ, kdy po návratu z vyslání dá rodič dítě do mezinárodní školy v ČR.

Vše výše uvedené se týká škol základních. Na středních školách v ČR nejsou rozdílové zkoušky upraveny zákonem a jsou plně v kompetenci ředitele školy.

Karolína Sieglóvá

JEDEN DEN V MEXIKU

Hana Havlíková

Ráno je v naší ulici parkoviště – naproti je totiž škola a maminky, tatínkové, šoféři a nanyňky, kteří vozí předškoláčky auty, zaparkují často přímo pod naší značkou zákaz parkování. Děťátko vystoupí a je vedeno do školy jménem Eton, v Mexiku čti „eton“, kde je na ně mluveno částečně anglicky, což maminky a tatínky stojí spoustu peněz. Většina aut pak odjede, ale některá zůstávají celý den, často i ta pod značkou. Pro své vyřádné miláčky zase zodpovědní činitelé přijedou kolem jedné, kdy se ulice opět ucpe. Nikoho to ale netrápí, všichni přece víme, jak složitá je dopravní situace v Mexiku – jakkoli dlouhé zpoždění lze vysvětlit slovem *tráfico* a nasadit příslušně zkroušený výraz, každý to zná a pochopí.

Já auto řídit neumím, a i kdybych uměla, do mexického provozu bych si netroufla. A tak jezdím městskou hromadnou dopravou: mikrobusey, trolejbusy, metrobusem, metrem, příměstským „lehkým“ vlakem a samozřejmě vsudypřítomnými taxíky. I když taxikem to není úplně jednoduché – často je třeba šoferovi vysvětlit, jak se ke kýženému cíli dostane, první doleva, pořád rovně, teď doprava. Párkrát se mi stalo, že mě šofér ani do auta nepustil: Kam jedete? Aha, no tak tam nepojedu, tam to neznám.



Dnes je to snadné, mám namířeno do historického centra, tam od nás jede přímý mikrobus. Jak se pozná, že tam jede? Čísla nemají, musíte znát jméno konečné, v mém případě to je náměstí Zócalo, ale tam busíky nejezdí často, tak asi pojedu mikrobusem s konečnou Indios Verdes, může to být i Villa. Stojím na stanici, vyhlížím mikrobus. Jako vždycky, samý Chapultepec, to nepotřebuju, ááá, teď jeden zelenožlutý, ten by mohl být můj, mhouřím oči, přečíst v té rychlosti nápis načmáraný fixkou na skle není jednoduché, a tak mi ten první ujel, nevadí, pojedou další, a opravdu, mávám, zastavuje, házím do otvoru směšnou částku 4,50 pesos (asi 6 korun) a jedu. Za tu cenu se mohu dostat napříč skoro celým obrovským městem, jehož počet obyvatel se odhaduje na 30 milionů, tři České republiky. Jedu celou cestu po Paseo de la Reforma, ulici, která měří něco přes 50 km. A není v městě nejdělsí, Insurgentes mají něco přes 70km.



První část mé cesty vede vilovou čtvrtí, již jsem překřtila na Bubeneč, je zde několik ambasad a většina residencí. Za Pomníkem naftařů, který by mohl stát v Podbabě na vrcholu toho úžasného hotelu, tak je socialisticky realistický, vjíždíme do zeleně, to je Chapultepecký park. V něm jsou jezírka, musea, ZOO, botanická zahrada, zámeček, Moctezumovy lázně a další atrakce, které lákají každý víkend mexické rodiny k prohlídce, na oběd nebo jen k povalování a odpočívání pod stromy. Za parkem zatáčí Reforma maličko doleva a přede mnou se otvírá nádherná perspektiva přímočaré městské avenue, kterou navrhl císař Maxmilián Habsburský. Dnes je lemovaná vysokými budovami, bankami, hotely, na chodnicích jsou veselé lavičky, stojí tu i každých pár metrů sochy slavných mužů mexických. Většina proluk, které zde zůstaly po smrtícím zemětřesení r. 1985, je již zastavěna, nebo se na nich staví. Po dlouhých kilometrech, které jsem dnes našťásti překonala rychle, protože nám cestu nezkrátila žádná z častých manifestací za práva pracujících, vystupují. Dál půjdu pěšky, centrum miluji, je tu vždy spousta věcí k vidění.

Například *alebrijes*. To jsou obří fantastická zvířata, lépe řečeno tvorové, vyrobení z papíru. Stojí na chodnicích Reformy vždy v říjnu. Já se ale nezdržuji na Reformě a nořím se do starého parku Alameda, tedy Topolovka. Dal ho založit ve francouzském slohu ten zlý diktátor Porfirio Diaz, kterého pak smetla mexická revoluce. Park je krásný, s fontánami a romantickými zákoutími, teď by ale potřeboval údržbu, však ho brzy uzavřou a začnou s opravami. Teď po ránu je v parku klid, ptáci zpívají a všudypřítomní obchodníci teprve vybalují zboží a ověřují stánky řemeslnými výrobky, vyšívanými blůzami, brýlemi proti slunci, šperky z kovu, skla i fazolí. U fontánky rozkládá mládeneček misky a košíčky upletené z dlouhých borových jehliček, krásně to voní! Odpoledne tu začne být rušno, procházející si

budou chtít koupit osmažené banány, chlazené limonády a podívat se na klauny nebo si poslechnout náboženské blouznivce s biblí v ruce. Mladé dvojice ulehnou na to, co zbývá z trávníku, a nikoho si nebudou všimát, stejně jako si nikdo nebude všimát jich.

Za Alamedou stojí budova, něco mezi pařížskou Operou a pražským Obecním domem – Palác Krásných umění, Bellas Artes. Má krásný divadelní sál, kde jsme slyšeli kromě Její pastorkyně i Rusalku. V menších sálech se konají koncerty nebo probíhají výstavy, dnes jsou zde díla kolumbijského umělce Fernanda Botera, jeho obří sochy oběžných žen a koní jsou vystaveny před Bellas Artes na náměstí.

Výstavu jsem už viděla, a tak přejdu hlavní severojižní osu města, po které jezdí i trolejbusy, kromě semaforů naše pohyby řídí svědomitý strážník, který se může upískat a umávat, a s úlevou se vnořím do pěší ulice Madero, hlavní tepny starého Mexika, která je vlastně prodloužením Maximiliánovy Reformy a vede přímo na hlavní náměstí Zócalo. Jsou v ní překrásné staré paláce starých španělských rodů se zastřešenými patii změněnými v restaurace nebo prodejny a výstavní prostory. Na ulicích postávají neodmyslitelní mexičtí flašinetáři točící klikou nástroje, jež vydává odporně falešné zvuky, a žádají o podporu, „aby tradice nevyumřela“. Na rozích se chystají k výstupům živé sochy, někdo mi strká do ruky leták – nesháníte brýle? Ne, děkuji, už jednou jsem to zkusila, a v prázdném obchodě, kam mě leták zval, si mě čtvrt hodiny nikdo nevšiml, tak jsem zase odešla.

Kdybych měla chuť na dobrou kávu, tady ji dostanu, v mnoha mexických zařízeních však servírují jen vodnaté americano. I zmrzlina je zde bezpečná, stejně jako točené pivo nebo čerstvé ovocné šťávy, které bych si na mnoha jiných místech netroufla okusit. Ale já se nezdržuji, mám dnes jiný cíl. Zaskočím jen do kostela sv. Františka nebo do „Profesy“, to jsou ty z nejstarších. Mám ráda jejich starodávnou atmosféru. A už se přede mnou otvírá obrovské náměstí zvané Zócalo s katedrálou, prezidentským palácem a se zbytky aztéckého chrámu Templo Mayor. Dorazila jsem v pravé poledne, na katedrále se rozezněly zvony, je to majestátní, není se čemu divit, vždyť jsem podle aztécké mytologie v centru vesmíru!



Dojem trochu kazí podivná směsice barevných stanů uprostřed obrovského náměstí – stanové městečko si zde vybudovali zase nějakí manifestanti, že by to byli učitelé, kteří odmítají, aby byli pravidelně přezkušováni a hodnoceni? Nebo protestují pracovníci zrušeného podniku pro distribuci elektřiny? Zrušen byl proto, že se více než polovina vyrobené elektřiny ukradla – v Mexiku se krade vše – elektřina, voda, benzín, plyn...

Nezdržuji se dešifrováním nápisů, mířím doleva kolem největší mexické zastavárny, kde se prodávají provázekem svázané zlaté prsteny a náramky, co v tom je lidské bídy a trápení!



Vcházím na další, menší náměstí svatého Dominika. Tam je můj dnešní cíl. Pod podloubím domu, v němž sídlila církevní inkvizice, je plno tiskařských stánků a za nimi sedí u psacích strojů lidoví písaři. Já nepotřebuji napsat žádost na úřad ani oficiální dopis, hledám nějakého šikovného tiskaře. Zpod podloubí na mě volají – co sháníte? Co vám dáme? Tenhle strejda se mi líbí, oslovím ho. Potřebovala

bych vizitky, vidíte, stejné jako tyto. Samozřejmě, hned to bude, vyberte si tady v krámku papír. Pak mě odvádí někam pryč, dílo se nebude tisknout na náměstí, ale v dílně. Vstupujeme do domu, stoupáme až pod střechu, trošičku se bojím, ale jen trošičku, protože hned vcházíme do skutečné tiskařské dílničky: starý ruční stroj a vedle něj počítač. Takhle to budete chtít? Ano, děkuji. Tak se posaďte, seňora. A ten druhý tiskař si každý papírek čtyřmi špendlíky připevní na pracovní desku a opravdu, každou z padesáti navštivenek vytiskne ručně zvlášť. To mě fascinuje! Mám ručně tištěné navštivenky, úžasné. Děkuji, platím, vycházím do živé ulice starého centra a vracím se zpátky na autobus. Cestou si dopřeju kávu nebo možná tu dobrou čokoládu v Café Tacuba.

OKÉNKO DO EVROPY

V této rubrice přinášíme zajímavé informace jak z EUFASA (European Union Foreign Affairs Spouses, Partners and Family Association), tak i z jednotlivých evropských zemí. V tomto vydání se dočtete o Švýcarské asociaci ACET/VEEDA a o situaci rodinných příslušníků ve Švýcarsku.

Švýcarská asociace byla založena v roce 1988 a ACET/VEEDA je zkratkou dvojjazyčného francouzsko-německého názvu: Association des conjoints et partenaires des employés transférables du DFAE/ Verein der Ehegatten und Partner der versetzbaren Angestellten des EDA. V současnosti má přibližně 450 členů, kterými se podle statutu mohou stát manželé, ale i neoddaní partneři, vysílatelných zaměstnanců švýcarského MZV¹. Dočasnými členy se mohou stát partneři zaměstnanců jiných federálních úřadů po dobu vyslání na zahraniční misi.

Tří- až sedmičlenný výbor asociace je volen na každoroční konferenci, která se koná v termínu konference velvyslanců. Od loňského léta má ACET/VEEDA dvě spolupředsedkyně, jimiž jsou: Barbara Zehnder-Schoenenberger a Rosemarie Sommer. Zmocněnkyní pro EUFASA je Daniela Lauer, která od 1. července převzala na rok funkci předsedkyně EUFASA. Čestnou předsedkyní asociace je tradičně manželka ministra zahraničních věcí, v současnosti je to Friedrun Sabine Burkhalter. Výbor má k dispozici plně

¹ Na švýcarském MZV pracují vysílatelní (transferable) a nevysílatelní (non-transferable) úředníci. Zařazení do jedné z kategorií je věcí vlastního rozhodnutí každého ze zaměstnanců, obvykle ho však nelze měnit. Pro každou z kategorií pak platí poněkud odlišné (zejména platové) podmínky.

vybavenou vlastní kancelář v prostorách ministerstva, úřední hodiny jsou každý čtvrtek. Podobně jako SRP vydává i ACET/VEEDA vlastní zpravodaj dva až čtyřikrát ročně, jenž je tištěn a distribuován MZV a je k dispozici na webových stránkách asociace (www.acet-veeda.ch).

Spolupráce s MZV

Ve spolupráci s MZV organizuje švýcarská asociace různé kurzy, například práce s počítačem, rétoriky a velmi oblíbený je kurz „Být dobrou hostitelkou“ organizovaný s pomocí hotelové školy. Osvědčily se i konference k aktuálním tématům. Nebývalý ohlas vzbudila před třemi lety konference „Mitgegangen - mitgefangen“ (Doprovod na post – doprovod do zajetí) organizovaný předchozí prezidentkou asociace Brigitte Schaller-Schoepf.

V rámci Divize lidských zdrojů švýcarského MZV byl na návrh ACET/VEEDA v roce 2003 řízen Family Office, který je kontaktním místem pro doprovázející osoby a



Spolupředsedkyně ACET/VEEDA: Rosemarie Sommer a Barbara Zehnder-Schoenenberger

pracuje v něm na poloviční úvazek jedna osoba, obvykle manželka diplomata. V současnosti tuto pozici zastává Valentina Darbellay. K jejím úkolům patří poskytování informací zaměstnancům a jejich rodinám prostřednictvím intranetu a internetu, jakož i řešení problémů, na něž upozorní ACET/VEEDA. Family Office odpovídá a koordinuje záležitosti týkající se zaměstnávání doprovázejících partnerů včetně pracovních povolení, nabídku kurzů a školení a umístění dětí zaměstnanců do předškolních zařízení.

Spolupráce mezi asociací a ministerstvem se však v žádném případě neomezuje pouze na Family Office. V roce 2009 jsem jako úřadující prezidentka EUFASA měla možnost zúčastnit se konference ACET/VEEDA. Nestihla jsem žasnout! Konference byla celodenní, účastnilo se jí více než sto členů, referáty

přednášeli vedoucí pracovníci MZV (obvykle na úrovni ředitelů odborů) a s členy asociace vedli rovnoprávnou diskusi. Nejzajímavější byla zpráva o možnostech zlepšení situace doprovázejících osob, jejíž vypracování si rok před tím na své konferenci vyžádali švýcarští tituláři. Návrhy týkající se rodinných příslušníků byly rozděleny do dvou skupin: opatření vyžadující dodatečné finanční zdroje a opatření, která lze provést i bez nich (např. asistence ZÚ poskytovaná partnerům při hledání zaměstnání na zahraničním postu). Pokud vím, většina těch druhých byla v průběhu následujících měsíců uvedena do praxe.

Švýcarské MZV umožňuje partnerům svých zaměstnanců, aby při pobytu na zahraničním postu pracovali. S ohledem na to již před lety přijalo jednostranné opatření umožňující, aby partneři všech ve Švýcarsku působících diplomatů zde mohli bez omezení pracovat a doufá, že ostatní země zavedou reciproční opatření.

V každé zprávě o misi by měla být zvláštní kapitola věnovaná možnosti zaměstnání doprovázejících osob v dané destinaci. Měla by obsahovat například informace o tom jak získat pracovní povolení, o možnostech zaměstnání, o situaci na pracovním trhu, o mezinárodních koncernech a nevládních organizacích působících v hostitelské zemi. Práce na ZÚ je však doprovázejícím partnerům nabízena pouze ve výjimečných případech.

Švýcarské MZV jako jedno z prvních v Evropě zavedlo tzv. job sharing. Umožňuje manželskému páru, v němž oba jsou diplomaté, aby společně zastávali jednu pracovní pozici. Oba jsou tedy zaměstnaní na částečný úvazek a mají více času věnovat se výchově dětí. Nejznámější dvojicí v programu job sharing jsou manželé Burgenerovi. Paní Schraner-Burgener je rezidenční velvyslankyně v Thajsku a pan Burgener je nerezidenčním velvyslancem v Kambodži, Laosu a Barmě.



Budova švýcarského MZV

Budeme se snažit získat k tématu job sharing více podrobností a přinést článek v následujícím čísle Zpravodaje.

Školy

Při pobytu v zahraničí mohou rodiče pro své potomky vybrat libovolnou státní školu, musí však být upřednostněny ty, jež vyučují v jednom ze švýcarských národních jazyků (němčina, francouzština, italština). V případě, že v dané destinaci neexistuje škola poskytující vzdělání v žádném z nich, proplácí MZV školné na mezinárodní škole.

Při návratu na centrálu ministerstvo školné posledních dvou ročníků vyššího vzdělání (maturita) zahájeného v zahraničí v cizím školním systému. Za určitých okolností proplácí MZV i část poplatků za internátní školu v případě, že rodiče odjíždějí na nový post a děti zůstávají ve Švýcarsku.

Příplatky, zdravotní pojištění a penze

Švýcarské MZV uznává jako doprovázející osoby nejenom oddané a registrované partnery, nýbrž i ty, kteří s vysílaným pracovníkem žijí ve společné domácnosti. Aby tato doprovázející osoba byla oficiálně akceptovaná MZV, musí vysílaný zaměstnanec podepsat prohlášení. V případě ukončení vztahu může být nový partner akceptován nejdříve po uplynutí 24 měsíců a to až při následujícím vyslání. Doprovázející partneri mohou být začleněni do systému zdravotního pojištění švýcarské KPT a skupinového úrazového pojištění poskytovaného celosvětově působící švýcarskou firmou Winterthur.

Tzv. příplatek na manželku je vyplácen v případě, že doprovázející partner je na zahraničním postu přítomen nejméně 9 měsíců v roce. MZV rovněž hradí kurzy jazyka užívaného v cílové destinaci pro vysílaného pracovníka, jeho partnera a děti v rozsahu přibližně 70 hodin (podle náročnosti jazyka). Financuje i kurzy němčiny, francouzštiny, či italštiny pro partnery zaměstnanců narozené v zahraničí, pokud tito neovládají ani jeden z uvedených jazyků.

Zajištění zdravotní péče a jejího financování považují švýcarští kolegové za velmi dobrý. Při pobytu v zahraničí i doma jsou zaměstnanci a členové jejich rodin pojištěni na základě kolektivní smlouvy se speciální divizí zdravotní pojišťovny pro vládní úředníky KPT, anebo u privátní pojišťovny. Kolektivní smlouva mezi pojišťovnou KPT a švýcarským MZV existuje již od roku 1966. Příspěvky jsou podobně jako u nás odváděny přímo z platu. Při pobytu ve Švýcarsku si mohou zaměstnanci svobodně zvolit kategorii zdravotního pojištění. Rozsah poskytovaných benefitů pak závisí do značné míry od konkrétního bydliště². Při pobytu v zahraničí je pojištění povinné v rozsahu poloprivátní smlouvy. V některých odůvodněných případech proplácí ministerstvo i léčebné výdaje nad tuto hranici.

² Švýcarský systém je značně decentralizovaný, platí přísná subsidiarita. Každý kanton a každá obec si může stanovit jinou sazbu jimi vybíraných daní. Výše těchto daní se pak často velmi výrazně liší a obdobně je tomu i u benefitů plynoucích ze zdravotního pojištění. Tato opatření působí jako stimuly pro příliv obyvatel do některých lokalit.

Úrazové pojištění je povinné pro všechny zaměstnance a lze do něho na bázi dobrovolnosti zahrnout i ostatní členy rodiny.

Po odchodu z aktivní služby má bývalý zaměstnanec nárok na důchod ve výši 60% svého posledního platu. Po jeho případné smrti dostane jeho vdova/vdovec dvě třetiny zmíněné penze, což představuje asi 40% posledního platu.

V roce 2001 začal fungovat systém vládní kompenzace ušlého nároku na důchod pro partnery vysílatelných zaměstnanců švýcarského MZV. O tuto změnu usilovala ACET/VEEDA celou řadu let. Kompenzace pro doprovázejícího partnera dosahuje maximálně 6.600 CHF ročně (cca 5.100 EUR), přičemž její příjemce musí sám uzavřít privátní penzijní pojištění a platit pravidelné příspěvky. Zmíněná částka je převedena vždy jedou ročně na konto zaměstnance (tedy ne partnera, pro něhož je v konečném důsledku určeno) a to bez ohledu na to, zda se rodina právě nachází na zahraničním postu anebo v centrále.

ACET/VEEDA do značné míry profituje z toho, že Švýcaři jsou zvyklí angažovat se ve prospěch věcí veřejných a jsou na to patřičně hrdí. Není proto divu, že pokud partnerka či partner švýcarského diplomata pracuje pro ACET/VEEDA, je to ze strany ministerstva, ale především kolegů a jejich rodin, vnímáno jako důležitá služba společné věci.

Martina Lazarová

OHLASY ČTENÁŘŮ

Ohlas na Zpravodaj Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců MZV

Tímto příspěvkem bychom chtěli vyjádřit díky za vydávání časopisu SRP. Tím, že se Zpravodaj na rozumném několikastránkovém prostoru zabývá nejpálčivějšími problémy spojenými se specifickou prací na MZV, je pro nás vítaným zdrojem informací, který výborně doplňuje mnohdy dost suchou řeč řádů a směrnic. Za nejužitečnější považujeme články kolegů s praktickými postřehy ze zahraničí, ale i info k připravovaným legislativním změnám. Držíme palce do další činnosti SRP a přejeme Zpravodaji další růst spokojené čtenářské základny.

Zdeněk a Eva Kunovi

V PŘÍŠTÍM ČÍSLE ZPRAVODAJE

Job-sharing

Švýcarská diplomacie je zřejmě první na světě, která umožňuje tzv. job-sharing. O co vlastně jde? Tato konstrukce umožňuje páru, v němž oba partneři jsou diplomaté, aby společně zastávali jednu pracovní pozici. Oba tak pracují na částečný pracovní úvazek. Manželka nepřichází o léta profesní praxe tím, že je pouze v domácnosti a pečuje o děti. Manžel naopak získá cenný čas, který může věnovat výchově potomků...

Jak to vidí velvyslanec?

Na letošní konferenci titulářů vystoupil velvyslanec Petr Kolář (ZÚ Moskva) s příspěvkem k tématu doprovázejících osob. Co pana velvyslance k jeho vystoupení vedlo a kde vidí problémy a možnosti zlepšení? Dočtete se v rozhovoru v příštím vydání Zpravodaje.

Více přístě.



Pro zaměstnance MZV ČR a jejich rodinné příslušníky vydává
SRP - Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců MZV, o.s.
Loretánské náměstí 5, 118 00 Praha 1, Česká republika
e-mail: srp.mzv@seznam.cz
www.mzv.cz/sdruzeni

Redaktorky: Věra Labuťová, Karolína Siegllová

Autoři příspěvků: Martina Lazarová, Lucie Slavíková-Boucher, Karolína Siegllová,
Lucie Kellnerová Kalvachová, Margarita Štěpánková, Václav Piňos, Věra Labuťová,
Hana Havlíková, Zdeněk a Eva Kunovi

Grafická úprava, sazba, úprava fotografií a ilustrací: Věra Labuťová

Autorka ilustrace: Sylva Kudernová

Autorka loga SRP: Magdalena Svátková

Fotografie: Robert Janás, Hana Havlíková, Martina Lazarová, Karolína Siegllová, Lucie
Slavíková-Boucher

Neprodejné.

Toto číslo vyšlo v září 2012 nákladem 200 výtisků. Elektronicky je distribuováno na
sekretariáty všech útvarů MZV a všem členům SRP, v tištěné podobě na sekretariáty
ZÚ.

Jakékoli přebírání, kopírování, šíření či jiné užití obsahu je možné pouze se souhlasem
redakce a uvedením zdroje a autora.

Registrace MVČR: VJ/1-1/63303/06-R

IČO: 27022846